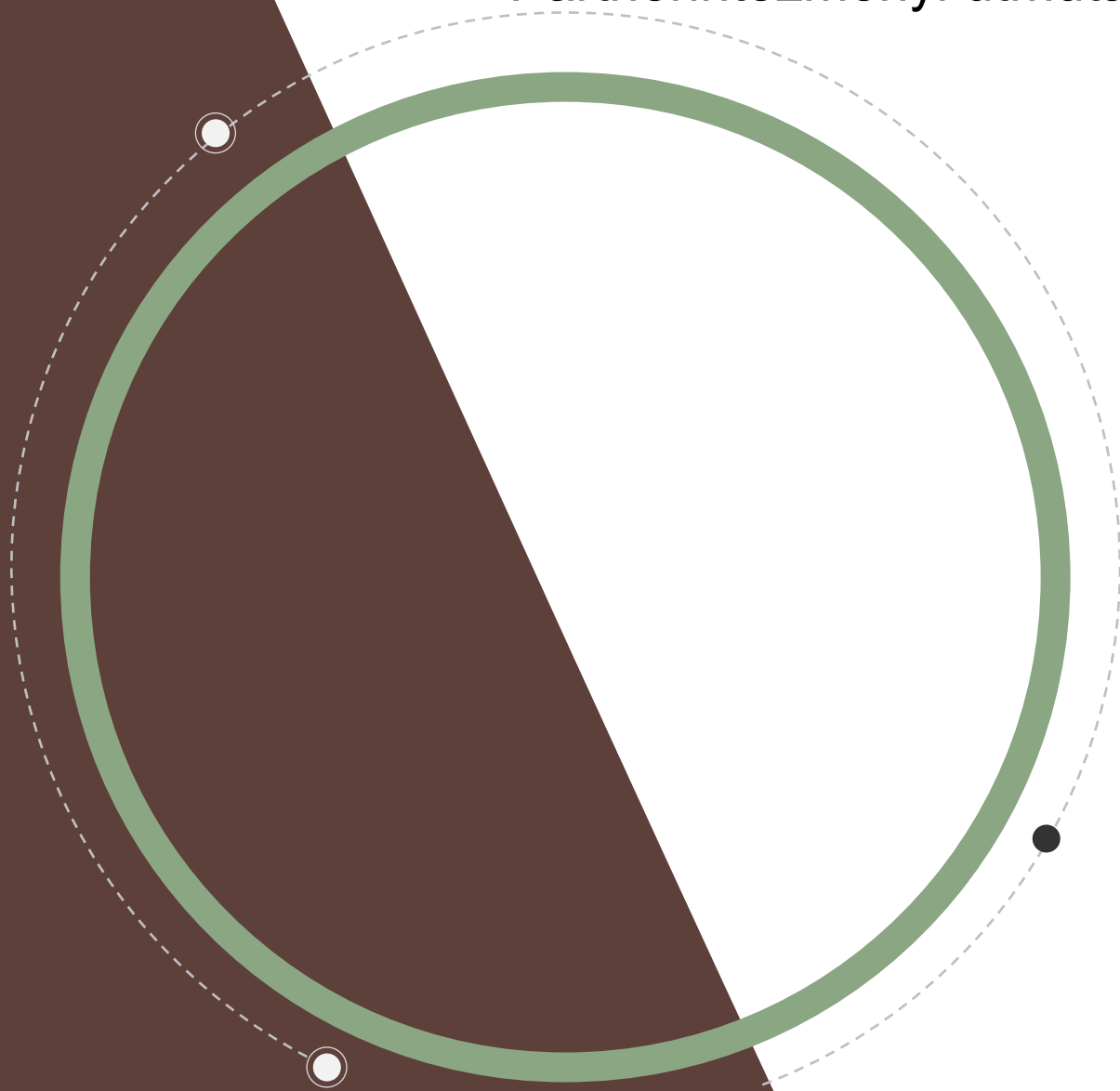


Pályaszocializációs gyakorlat 1. –
Tanár leszek
Partnerintézményi útmutató



Pályaszocializációs gyakorlat 1. – Tanár leszek

PartnerIntézményi útmutató

Szerkesztő: Czető Krisztina, Rapos Nóra

Szerzők: Czető Krisztina, Lénárd Sándor

A kidolgozás folyamatában részt vett: Bajzáth Angéla, Czető Krisztina, Eszes Fruzsina, Héreginé Nagy Márta, Kormos Kevin, Koós Ildikó, Lénárd Sándor, Muzsalyiné Molnár Henrietta, Péter Petra, Rapos Nóra, Tókos Katalin, Solymosi Katalin, Szabó Lilla, Szivák Judit, Vincze Beatrix

Tartalomjegyzék

A pályaszocializációs gyakorlatokról.....	4
Az I. pályaszocializációs gyakorlatról: forma, ütemezés	5
Az I. pályaszocializációs gyakorlat menetrendje	7
Az intézménylátogatás általános menetrendje.....	7
Az I. pályaszocializációs gyakorlat intézményi feladatai.....	11
A szorgalmi időszak előtti feladatok	11
Az I. pályaszocializációs gyakorlatot támogató pedagógus feladatai a szorgalmi időszak alatt	11
A szorgalmi időszak utáni feladatok	12

A pályaszocializációs gyakorlatokról

A pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlat tartalmát és célját a tanárképzés [képzési és kimeneti követelményei](#) fogalmazzák meg. A gyakorlatok célja, hogy a „hallgatók tanári nézőpontból megfigyeljék az iskola világát, megfigyeljék az intézményi környezetet, infrastruktúrát, különböző iskolatípusokban tanórákon, illetve tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken gyűjtsenek tapasztalatokat az iskola mint szervezet, mint munkahely működéséről, a visszajelzések alapján képet formáljanak saját pályaalakulásukról.”

CÉLOK

Az első pályaszocializációs gyakorlat kiemelt célja, hogy a hallgató:

- tapasztalatot szerezzen az iskolai jelenségek tanári nézőpontból történő értelmezéséhez,
- különböző intézményi és tanári gyakorlatokat megismerve, értelmezve megfogalmazza saját pedagógiai tapasztalatait, viszonyulását, tanári szerepértelmezését.

A képzés során a hallgató három pályaszocializációs gyakorlaton vesz majd részt, az osztatlan tanárképzésben optimálisan a képzése 2., 3. és 4. félévében.



2. félév

Pályaszocializációs gyakorlat 1. – Tanárleszek



3. félév

Pályaszocializációs gyakorlat 2. – Iskolák és tanulóközösségek



4. félév

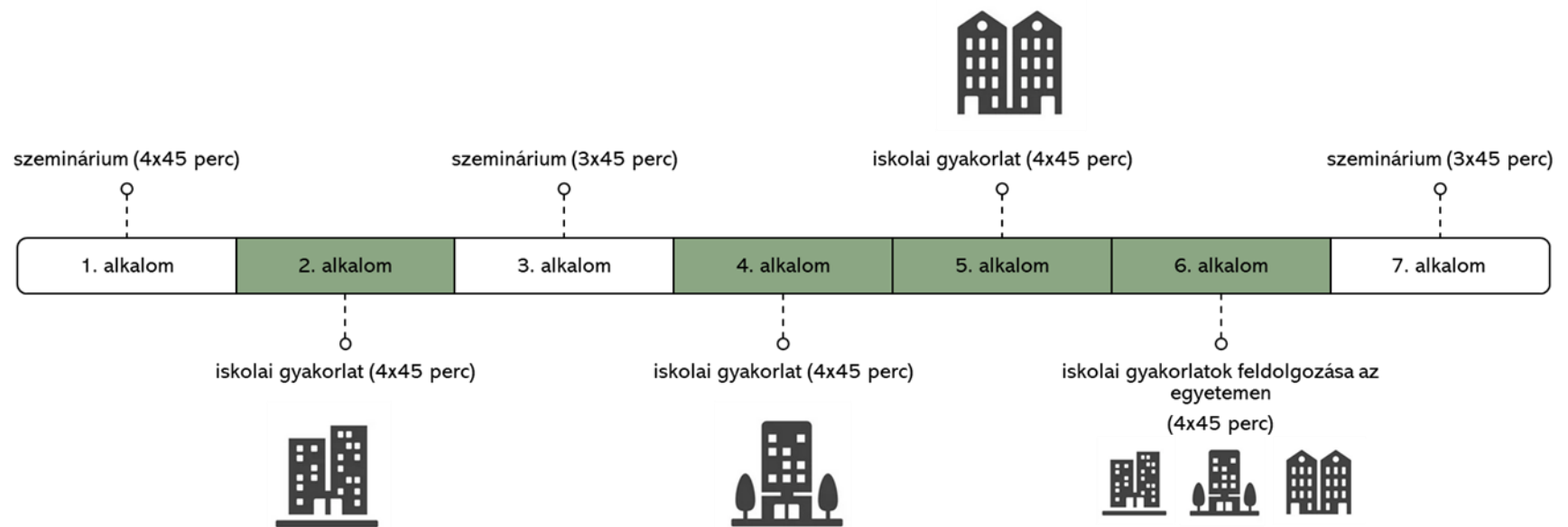
Pályaszocializációs gyakorlat 3. – A csoportfolyamatok pszichológiája

1 Az I. pályaszocializációs gyakorlatról: forma, ütemezés

AZ I. PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS GYAKORLAT ALAPVETŐ JELLEMZŐI

A gyakorlat kreditértéke:	<ul style="list-style-type: none">• 2 kredit
A mintatanterv szerinti féléve:	<ul style="list-style-type: none">• 2. félév
Hallgatói óraterhelése:	<ul style="list-style-type: none">• 16 óra gyakorlat (intézményben) + 10 óra kísérő szeminárium (egyetemen)
A gyakorlat helyszíne:	Három alkalommal, három különböző iskolatípusban: → egy általános iskolában, → egy középiskolában, → egy kedvezőtlen szociokulturális sajátosságú tanulókat nevelő iskolában, → illetve egy gyakorlati alkalom a gyakorlatok megbeszélésére az egyetemen.
A szeminárium helyszíne:	<ul style="list-style-type: none">• az egyetem épülete
Órarendi hirdetés:	<ul style="list-style-type: none">• heti 4 órás sávban (Budapesten), kéthetente, 8.00–12.00 vagy 10.00–14.00 között
A csoport létszáma:	<ul style="list-style-type: none">• 22–25 fő, vegyes szakterülettel

A kurzus kéthetente ismétlődik. Az alábbi ábrán a kurzus alkalmához kapcsolódó munka elosztását látja. Az alkalom itt a szemináriumi munkát és az iskolalátogatási gyakorlatot jelöli. A kurzus első, harmadik és hetedik alkalmán a hallgatók az egyetemen szemináriumi munkát végeznek az oktatóval, míg a második, negyedik és ötödik alkalommal külső helyszínen lesznek, ekkor vesznek részt a szervezett, csoportos látogatásokon, melyet minden esetben az oktató is kísér. A hatodik alkalom szintén az iskolalátogatásokhoz kapcsolódik, és ezen gyakorlati munka történik az oktatóval, melynek helyszíne az egyetem.



Az intézménylátogatás általános menetrendje

1. Óra: Intézménybemutató: (vezető/helyettes) – minden hallgató

Az iskola vezetése tart egy bevezető előadást, melyben elhelyezi az iskolát a helyi környezetben, bemutatja azokat a kihívásokat, melyekre az adott intézménynek reagálnia kell, kiemeli a legfontosabb nevelési céljait, felvállalt értékeit, pedagógiai krédóját. Fontos, hogy az előadásban bemutatásra kerüljön, hogy a nevesített célokat, pedagógiai elveket az iskola mindennapi gyakorlatában, tanórai és tanórán kívüli tevékenységeiben hogyan tudja megvalósítani, milyen jó gyakorlatai vannak, a működés során milyen problémák, dilemmák azonosíthatók. Az intézménylátogatás célja, hogy a pedagógusok tanórán kívüli munkája, a diákként sokszor nem is látható feladatai is feltáruljanak a tanárszakos egyetemi hallgatók előtt, ezért szükséges kitérni arra, hogy a pedagógusoknak milyen konkrét feladatai vannak a nevelési-oktatási célok elérése érdekében, adott esetben milyen speciális elvárások fogalmazódnak meg a tanárokkal szemben a meglátogatott intézményben. Amennyiben mód van rá, hasznos közösen bejárni az iskolát, bemutatva a látható és a „rejtett” tanulási tereket.

Az előadás legfontosabb fókuszai:

→→ az iskola helyzete, értékei, sajátosságai,

→→ a társadalmi kontextus hogyan befolyásolja az iskola meghatározó értékeit,

→→ az értékek hogyan alakítják az iskolában folyó nevelőmunkát, működést,

→→ a pedagógusok általános/speciális feladatai ebben az iskolában,

→→ az iskola mint tanulási környezet.

Az intézményt bemutató előadáshoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók az iskolalátogatás előtt megismerik az intézmény legfontosabb értékeit, nevelői munkáját a pedagógiai program, a honlap alapján,
- az előadás alatt jegyzeteket készítenek, kérdéseket fogalmaznak meg, amelyeket a terepnaplóban rögzítenek.

2. óra: Óralátogatás (több tanár órája) – kisebb hallgatói csoportok

Ezen a gyakorlaton első évfolyamos hallgatók vesznek részt, akiknek ez lesz az első közös iskolai gyakorlatuk, kevés szaktárgyi, minimális pedagógiai és pszichológiai ismerettel. A kurzust bármely szakos hallgató felveheti, ezért az iskolába látogató csoport szaktárgyi érdeklődése teljesen vegyes lesz. Az iskolának legalább két párhuzamosan futó „bemutatóórát” kell szervezni felső tagozatos vagy középiskolai évfolyamon, melynek a kiválasztásánál nem a szaktárgyi tematika a legfontosabb, hanem hogy jól megfigyelhető legyen az iskola választott értékeinek, pedagógiai sajátosságainak tanórai megjelenése. Lehet módszertani sajátosság (pl. beszélgetőkör, kooperatív csoportmunka, páros munka), tanári tevékenységek összetettsége (pl. tervezés, munkaformák szervezése, értékelés stb.), tanári együttműködés (pl. fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens, kettős óravezetés stb.), tanórai differenciálás (pl. heterogén csoportok, KIP módszer, differenciált rétegmunka stb.), tanár-diák kapcsolat (pl. verbális/nonverbális kommunikáció, a diákok bevonása a tanórába stb.). A fontos az, hogy a hallgatók jól meg tudják figyelni az iskolai értékekhez való kapcsolódást. Ezért előnyös úgy szervezni az iskolai napot, hogy a tanórát követő szünetben (optimális esetben a következő órai megbeszélésen) legyen mód a hallgatóknak kérdéseket feltenni, beszélgetni az órát tartó pedagógussal. Ennek a legfontosabb célja, hogy a tanórai megfigyeléseit, észrevételeit megoszthassa azzal a kollégával, aki az órát tartotta, és mód nyíljon a pedagógusnak is arra, hogy reflektáljon a felmerült dilemmákra, hallgatói kérdésekre.

A „látogatott órák” legfontosabb jellemzői:

→→ legalább két párhuzamos, felső tagozatos vagy középiskolai óra,

→→ az iskola értékeinek, pedagógiai céljainak tanórai megvalósulása legyen megfigyelhető,

→→ nem a szaktárgyi tartalom a legfontosabb, mert vegyes szakosak a hallgatók,

→→ az órát követő szünetben legyen mód kötetlen beszélgetésre az órát tartó pedagógus és a hallgatók között.

A látogatott órákhoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók az óralátogatás alatt megfigyeléseket végeznek, amelyeket a terepnaplóban, megadott sablonban rögzítenek
- a megfigyelési szempontok:
 - tanulási környezet (az osztályterem),
 - a diákok hangulata, viselkedése,
 - mi tetszett a pedagógus tevékenységében, indoklással (szituációk, esetek),
 - kérdések megfogalmazása írásban az órán látottakkal kapcsolatban.

3–4. óra: Megbeszélés – interjú (vezető/helyettes és egy tanár) – minden hallgató

Ennek az órának az első részében lesz módjuk a hallgatóknak megosztani a tapasztalataikat egymással, az iskola vezetésével, a jelen lévő pedagógusokkal arról, hogy az órákon mit tapasztaltak, milyen jó megoldásokat, tanári tevékenységeket láttak, miben érezték az iskolai értékek, nevelési célok megjelenését, válaszokat kaphatnak a felmerült kérdéseikre, dilemmáikra. Az óra nagyobb részében csoportos interjú keretében kerül sor a pedagógusi munka feltérképezésére. Fontos, hogy az erre a foglalkozásra behívott tanár (véltetően valamelyik „látogatott órát” tartó pedagógus) előzetesen felkészüljön, átgondolja, hogy melyek a legfontosabb feladatai. Itt elsősorban a tanórák megtartásán kívüli, a pedagógusi munkakör legjellemzőbb feladatait kellene összegezni, kiegészítve azokkal az esetleges speciális feladatokkal, melyek az adott iskolára jellemzők. A hallgatók előzetesen készülnek kérdésekkel, amelyeket a tanár elmondott gondolataihoz kapcsolódva tesznek fel.

A csoportos megbeszélés és interjú legfontosabb jellemzői:

→→ a hallgatók megoszthatják tapasztalataikat az óráról egymással, kollégákkal,

→→ egy tanár a hallgatók kérdései mentén részletesen bemutatja egy pedagógus komplex tevékenységét, az adott intézményben lévő speciális feladatokkal, a kezdő pedagógus dilemmáival kiegészítve,

→→ legyen mód kötetlen beszélgetésre a diákokkal a szünetben.

A megbeszéléshez, csoportos interjúhoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók a megbeszélésen kérdeznek, visszajelzéseket adnak, és a legfontosabb tapasztalataikat rögzítik a terepnaplóban,
- jegyzeteket készítenek a pedagógusok komplex feladatköréről.

A negyedik órában a hallgatóknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kisebb csoportokban (4-5 fő) körbejárassák az épületet, felfedezzék az iskola különböző szegleteit, komplex tanulási környezetét. Ennek során megfigyelhetik a tereket, a folyosókat, közösségi helyiségeket, a díszítéseket, információkat hordozó felületeket. Engedély esetén ezekről fotókat is készíthetnek. A bejárás során beszélgetéseket kezdeményezhetnek az iskola diákjaival, tanáraival és munkatársaival (pl. portás, gondnok, takarító stb.). Ha mód van rá, akkor munkatársak (tanár, pedagógiai asszisztens) vagy nagyobb diákok (pl. DÖK tagjai) kísérhetik a hallgatói csoportokat. Ez a feladat a hallgatók számára opcionális, függ attól, hogy mennyi idő alatt tudnak az egyetemi órára visszaérni. Az fontos, hogy legkésőbb a nap elején az iskolavezetés pontosan megtudja, hogy hány hallgató és meddig fog az épületben tartózkodni.

Az iskolabejárás legfontosabb jellemzői:

→→ a hallgatók kisebb csoportokban felfedezik az iskola tereit,

→→ beszélgetéseket kezdeményeznek a diákokkal, az intézményi munkatársakkal,

→→ lehetőség szerint segítők (pl. asszisztens, nagyobb diák) kísérik a hallgatói csoportokat.

Az iskolabejáráshoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók megfigyeléseket végeznek az épületben (pl. rajz, fénykép),
- beszélgetést folytatnak az intézmény munkatársaival, melyről feljegyzéseket készítenek a terepnaplóban.

3 Az I. pályaszocializációs gyakorlat intézményi feladatai

A szorgalmi időszak előtti feladatok:

- Az ELTE TKK kollégája felveszi a kapcsolatot az intézmény vezetésével, és egyeztetik a következő félév intézménylátogatásának konkrét időpontját/időpontjait.
- Az ELTE PPK oktatója felveszi a kapcsolatot az iskola vezetésével, a gyakorlat támogatásával megbízott tanárával/oktatójával, és részletesen megbeszéljük a félévi menetrendet, feladatokat, speciális kívánásokat.

Az I. pályaszocializációs gyakorlatot támogató pedagógus feladatai a szorgalmi időszak alatt

Az I. pályaszocializációs gyakorlat során három intézménybe nyernek bepillantást a hallgatók, mely során iskolavezetővel, helyettesekkel, pedagógusokkal és persze diákokkal egyaránt találkoznak előadás, óralátogatás, csoportos interjú vagy épp beszélgetés keretében. Ebből az következik, hogy az iskolalátogatás akkor lesz sikeres, ha az iskola egésze, a pedagógusok egy része aktívan bekapcsolódik ebbe a munkába. Ennek ellenére vagy éppen ezért hasznos, ha az iskolában van egy nevesített, a pályaszocializációs gyakorlatot támogató pedagógus. Ez különösen azoknál az intézményeknél hasznos, akik több csoportot vállalnak egy félévben, illetve akik többfajta pályaszocializációs gyakorlatba kapcsolódnak be. A gyakorlatot támogató pedagógusok számára reflexiók alkalmakat kínál a Pedagógiai és Pszichológiai Kar (PPK) félévente kétszer, műhelyfoglalkozások keretében.

A gyakorlatot támogató pedagógus legfontosabb feladatai:

koordináció az egyetemmel (Tanárképző Központ),

kapcsolattartás a szemináriumot vezető egyetemi oktatóval,

intézményt bemutató előadás megszervezése/megtartása,

a párhuzamosan zajló óralátogatások megszervezése/megtartása,

az órát tartó pedagógusok felkészítése,

az intézményen belüli mozgás, információszerzés biztosítása a hallgatóknak.

A szorgalmi időszak utáni feladatok

Hallgatói munkák értékelése:

Az I. pályaszocializációs gyakorlathoz egyetemi kísérő szeminárium is tartozik, annak érdekében, hogy az intézménylátogatások előkészítése és a tapasztalatok feldolgozása folyamatában támogatott legyen. A két kurzus egymásra épül, a hallgató egy összesített érdemjegyet kap, teljesítményét az egyetemi oktató értékeli.

A félévi oktatói munka értékelése:

A vizsgaidőszakban két módon kerül sor a kurzus értékelésére oktatói szemmel:

- *Oktatói kérdőív*: minden félév végén a gyakorlatot támogató pedagógusnak egy online kérdőívet kell kitölteni a kurzus értékeléséhez és fejlesztéséhez kötődően (tevékenységek, hallgatók, együttműködés stb.).
- *Workshop*: a vizsgaidőszakban szerveződik egy találkozó (személyes és/vagy online) a kurzusban részt vevő iskolák képviselői, tanárok és egyetemi oktatók részvételével, melyen megoszthatják tapasztalataikat, erősíthetik az együttműködést, és ezek alapján alakíthatják a kurzus tartalmát, feladatait, követelményét.